

Duurzaam inkopen lijkt breed ingedaald, maar duurzaam beheren blijft lastig

Zuid-Hollandse Bomentop PART TWO

Ik probeer als gespreksleider meteen de discussie scherp te krijgen met een prikkelende stelling: "In tijden van crisis is duurzaamheid toch niet belangrijk meer."

Dat zie ik fout volgens de aanwezige boombeheerders en inkopers. De huidige crisis en het doorgevoerde aanbestedingsbeleid heeft er weliswaar voor gezorgd dat gemeenten scherper inkopen, maar dat staat los van de aandacht voor duurzaamheid. Alle aanwezige gemeenten houden standaard de duurzaamheidscriteria aan die Agentschap NL heeft opgesteld.

De noodzaak om te bezuinigen en het begrip duurzaamheid leiden wel tot een andere manier van inkopen. Arie Bijl geeft een voorbeeld: "Het lijkt wel alsof een boom zonder draadkluit geen boom meer is. De meerprijs voor een draadkluit is stevig. Daarbij is een draadkluit vaak onnodig.

Het lijkt wel alsof een boom zonder draadkluit geen boom meer is

Vroeger deden we niet anders."

Kees van Kampen van de gemeente Delft is met inkoper Marcel van Berkel meegekomen. Hij is net als Arie Bijl vooral in de praktijk bezig. Ook Van Kampen ziet een verschraving in zijn aankoopbeleid, dat zich uit in bijvoorbeeld bomen in kleinere maten.

Het strengere aanbestedingsbeleid is overigens wel succesvol, in die zin dat plantgoed scherper en soms zelfs heel veel scherper wordt ingekocht.

In het vroege najaar van 2009 kwam op uitnodiging van dit vakblad een aantal Zuid-Hollandse gemeenten bij elkaar om te discussiëren over duurzaam inkopen. In 2009 woedde de discussie over duurzaam inkopen volop. De toenmalige minister Cramer had aangekondigd dat de landelijke overheid en gemeenten in 2010 voor respectievelijk honderd en tachtig procent duurzaam in zouden moeten kopen, een voornemen waar ons forum behoorlijk mee in de maag leek te zitten. De vraag 'wat is duurzaam?' leek op dat moment immers grotendeels onbeantwoord. Dit vakblad heeft de forumdeelnemers uit 2009 nogmaals uitgenodigd om te kijken of het duurzaam inkopen voet aan de grond heeft gekregen. Dick Hörters en Ruud Demuijnck van de gemeente Ridderkerk stelden zich gelukkig opnieuw bereid als gastheer te fungeren.

Auteur: Hein van Iersel

Het oorspronkelijke artikel in Boomzorg 4a 2009 is na te lezen op het archief van www.boomzorg.nl

De Zuid-Hollandse Bomentop Part Two werd bijgewoond door:

- Marcel van Berkel, gemeente Delft
- Kees van Kampen, gemeente Delft
- Arie Bijl, gemeente Vlaardingen
- Dick Hörters, gemeente Ridderkerk
- Ruud Demuijnck, gemeente Ridderkerk

Dick Hörters, gemeente Ridderkerk.

Arie Bijl, gemeente Vlaardingen.

Ridderkerk betaalt 39 procent minder voor zijn heesters en 30 procent minder voor de bomen

Dick Hörters van de gemeente Ridderkerk heeft het precies uitgerekend. Hij betaalt nu exact 39 procent minder voor zijn heesters. Voor zijn bomen is dat ongeveer 30 procent. Dick Hörters is er duidelijk trots op, maar relateert zijn prestatie tegelijkertijd: "Betalen we nu te weinig of betaalden we toen te veel?" Het forum laat de kwestie verder voor wat hij is, maar duidelijk is dat de oude cultuur van aanbesteden én overleg tussen de kwekers onderling stelselmatig leidde tot veel hogere prijzen.

Rode draad

Duurzaamheid zit inmiddels -daar lijkt iedereen het over eens te zijn- als een soort rode draad in het inkoop- en selectieproces. Daarmee is duurzaamheid meteen niet meer sexy. Duurzaamheid is er gewoon en eigenlijk leveren alle grote kwekers wat dat betreft hetzelfde product. Overigens kunnen gemeenten ook naast de criteria van Agentschap NL nog aanvullende duurzaamheidseisen inbrengen. Vlaardingen doet dat bijvoorbeeld, maar is hier wel zuinig in. Arie Bijl: "Bij gunningen laten wij duurzaamheid voor tien procent meetellen. De prijs telt voor vijftig procent en daarnaast nog fysieke beoordeling en een plan van aanpak voor respectievelijk tien en dertig procent."

Arie Bijl legt uit en krijgt daarover bijval: "De echte duurzaamheidswinst zit niet meer in het inkoopproces. Dat is voldoende afgetikt." Overigens lijkt het wel alsof ook hier de bezuiniging een push in de goede richting geven. Met betrekking tot duurzaamheid vertelt Bijl over een park in Vlaardingen dat enorm veel last heeft van inklinking van de ondergrond, waardoor water-

Marcel van Berkel, gemeente Delft.

overlast de gebruiksfunctie en de beheerbaarheid van het park bedreigde. Ophogen is een optie, maar dat betekent grond opbrengen waardoor de parkfunctie verloren zou gaan. Bij dit park heeft dat geleid tot een structureel andere manier van inrichten. Er wordt niet of nauwelijks grond opgebracht en op laaggelegen plaatsen worden watergangen gegraven om het water gemakkelijker af te voeren. Het inklingsproces wordt daarmee vertraagd. Je krijgt zo een park dat in bepaalde delen weliswaar niet honderd procent rollatorproof is, maar wel uitdagend is en op gebied van ecologie en natuur veel interessanter wordt.

Echte winst is te halen in duurzaam beheren en ontwerpen

Kunstgrasonderhoud

De basiseisen voor duurzaamheid liggen voor een groot aantal productgroepen afdoende vastgelegd, voor een aantal productgroepen überhaupt niet. Voorbeelden daarvan zijn bijvoorbeeld kunstgras en verkeersborden. Dat zijn allebei grote productcategorieën waar vaak veel geld in omgaat. Toch heeft Agentschap NL hier geen eisen voor op papier gezet. Een goedwillende inkoper moet dan, net als vroeger, met eigen onderzoek duurzaamheidscriteria gaan bepalen en dat is nog niet zo makkelijk. Tijdens het forum blijkt alweer snel dat samenwerken wat dit betreft, loont. Delft heeft bijvoorbeeld recente-

lijk een aanbesteding voor kunstgrasonderhoud voorbereid waarvan de andere gemeenten een afschrift krijgen toegestuurd.

Probleem

Duurzaamheid is grotendeels vastgelegd in de criteria van Agentschap NL. Dat maakt het per definitie niet gemakkelijk voor gemeenten om op een slimme manier duurzaam in te kopen. De gemeente Ridderkerk, die in een samenwerkingsverband van negen gemeenten inkoop, heeft dit wat betreft bomen gedaan door het opstellen van een excelschema met daarin duizenden productomschrijvingen. Aanbieders moeten iedere prijs vervolgens opgeven. Volgens Hörters leidt dit wel tot creatief beprijzen. Producten waarvan de kweker weet dat deze bijna niet zullen worden afgenomen, worden extra goedkoop opgevoerd om daarmee de totaalprijs zo laag mogelijk te krijgen. Toch is de manier die Ridderkerk en zijn acht buurgemeenten hebben gehanteerd, volgens Hörters de enige juiste manier om scherpe prijzen uit de markt te halen.

Overigens is ook geen enkele aanbesteding honderd procent risicovrij. Ridderkerk en de buurgemeenten hebben net een stevige rechtszaak achter de rug, waarbij de nummer twee in de aanbesteding in protest ging over de manier waarop de winnende kwaliteit van de heesters was geformuleerd.

Kwaliteit

Kwaliteit in relatie tot de prijs blijft dus lastig. In de praktijk zijn er ook nog andere aspecten die meetellen. Plantmateriaal wordt in Delft bijvoorbeeld afgeleverd op wijkniveau. Het is

Kennis verdwijnt uit de ambtelijke organisaties en dat heeft ook zijn gevolgen voor duurzaam en kwalitatief inkopen

echter allang niet meer zeker dat er op wijkniveau voldoende kennis zit om plantmateriaal te keuren. Kees van Kampen: "In het komende jaar gaat weer een van de wijkbeheerders met de vut." Dat betekent dat het voor kwekers steeds makkelijker wordt om kwalitatief minderwaardig plantmateriaal met bijvoorbeeld dubbele koppen of slechte draadkluiten aan te leveren. Arie Bijl: "Gemeenten moeten dit beter regelen. Als goede controle uitblijft, kunnen wantoestanden ontstaan." Iedereen herkent de oproep van Van Kampen: "Kennis verdwijnt uit de ambtelijke organisaties en dat heeft ook zijn gevolgen voor duurzaam en kwalitatief inkopen."

Kees van Kampen, gemeente Delft.

Ruud Demuijnck, gemeente Ridderkerk.